

Introducció: L'edició filològica de textos catalans de l'edat moderna¹

Josep Martines

Universitat d'Alacant, ISIC-IVITRA / Institut d'Estudis Catalans

Vicent Martines

Universitat d'Alacant, ISIC-IVITRA / Institut d'Estudis Catalans

Des de l'any 2013, l'Institut Superior d'Investigació Cooperativa IVITRA (ISIC-IVITRA) de la Universitat d'Alacant es troba en procés de constituir un corpus textual informatitzat del català de l'edat moderna: *Corpus Informatitzat de la Gramàtica del Català Modern* (CIGCatMod). Aquest corpus es defineix per ser històric, diacrònic (abraça el període comprès entre els anys 1601 i 1832) i de llengua general, en tant que aspira a representar tota la variació del català durant el període esmentat (territorial, funcional i social, a més de temporal), i ha estat dissenyat per a proporcionar dades per a la redacció de la Gramàtica del Català Modern. És complementari, doncs, del *Corpus Informatitzat de la Gramàtica del Català Modern* (CIGCatMod), que integra textos des del segle XIII i fins al segle XVI; i del *Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana* (CTILC) de l'IEC, els primers textos del qual estan datats l'any 1833, punt simbòlic de l'inici de la Renaixença catalana. Per a dur a terme aquest projecte, s'ha comptat amb el finançament de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) i del Ministeri de Cultura del Govern espanyol, mitjançant els projectes de recerca competitius: «Constitució d'un corpus textual per a una gramàtica del català modern (GCM)» (IEC [PT 2012-S04-MARTINES]), «Gramàtica del Català Modern (1601-1833)» (MINECO, Ref. FFI2012-37103) i «Continuació de la Gramàtica del català Modern» (MINECO FFI2015-69694-P)

És en el context anterior on se situa aquest monogràfic, el qual pretén ser un punt de trobada de la filologia i la lingüística de corpus, i mostra alguns dels resultats que deriven de la constitució del CIGCMod. Així, doncs, inclou, d'una banda, articles en què es reflexiona sobre

¹ Aquest estudi ha estat desenvolupat al si de l'Institut Superior d'Investigació Cooperativa IVITRA (GVA, ref. ISIC/012/042), i en el marc dels projectes de recerca "Continuació de la Gramàtica del Catalán Moderno (1601-1834)" (MINECO-FEDER, ref. FFI2015-69694-P), PROMETEO/2009/042 i PROMETEOII/2014/018 (Programa PROMETEU per a Grups d'Investigació en I+D d'Excel·lència, Generalitat Valenciana), PT 2012-S04-MARTINES, IEC1-15X, PR2015-S04-MARTINES, VIGROB-125, i del Grup d'Investigació en Tecnologia Educativa en Història de la Cultura, Diacronia lingüística i Traducció (Universitat d'Alacant [Ref. GITE-09009-UA]).

els criteris de constitució i el concepte de representativitat dels corpus lingüístics, especialment aplicats al CIGCMod; i, de l'altra, articles que fan una panoràmica sobre les edicions de què es disposa en català modern (1600-1832) i els criteris amb què han estat editats.

En el primer grup s'inclouen les contribucions d'Elena Sánchez (Universitat d'Alacant): "Panorama històric de la constitució de corpus: orígens, consolidació i expansió", la qual permet contextualitzar el CIGCMod en el marc de la Lingüística de Corpus. I l'article de Jordi M. Antolí "El procés de constitució del Corpus Informatitzat de la Gramàtica del Català Modern (CIGCMod)", que descriu i avalua (amb un instrument de control) el procés de constitució d'aquest corpus.

El segon grup d'articles fa una panoràmica dels textos editats del català modern (1600-1832) i prenent com a criteri la variació territorial. Inclou les aportacions d'Eulàlia Miralles i Vicent J. Escartí (Universitat de València) "L'edició de textos valencians (1601-1832)", que fa un repàs dels textos editats filològicament al País Valencià atenent a la tipologia dels documents. Per la seua banda, Joan Miralles (Universitat de les Illes Balears, Institut d'Estudis Catalans) dona a conèixer les edicions filològiques de textos catalans moderns de les Illes Balears, inclosos en la seua *Antologia de textos de les Illes Balears* i en la *Scripta* de Menorca i de les Pitiüses de Joan Veny i Àngels Massip. Aquesta aproximació a la producció escrita en llengua catalana a les Illes Balears durant l'edat moderna es veu complementada amb l'aportació de Gabriel Ensenyat (Universitat de les Illes Balears): "Tipologies textuals de manuscrits mallorquins (1600-1833). Primera relació". Aquest article ofereix un inventari de la producció manuscrita a Mallorca que resta inèdita i constitueix un referent per a qualsevol investigació sobre la matèria. Finalment, clou el volum l'article d'Albert Rossich "Edicions de textos literaris i didàctics de l'edat moderna a Catalunya 1601-1832". Aquest treball fa una panoràmica de les obres editades del període originàries del Principat, de la Catalunya del Nord i d'Andorra; s'hi recullen textos literaris i didàctics (etiqueta amb què s'inclou els textos científicotècnics, pedagògics, epistolars i dietaris, i les obres gramaticals). Juntament amb aquesta selecció d'obres, s'hi fa també una reflexió necessària sobre aspectes com la fiabilitat d'aquests testimonis per a l'estudi de la llengua, els criteris de transcripció de les obres i la preservació de l'ortografia dels manuscrits, o la tradició d'editar textos de l'edat moderna.

Aquest monogràfic és, doncs, un punt de trobada entre la filologia i la lingüística de corpus, que han confluït en la constitució del Corpus Informatitzat de la Gramàtica del Català Modern. Confiam que les aportacions que aplega esdevindran un testimoni valuós del procés de constitució d'un corpus històric diacrònic com és aquest i que seran de profit per als investigadors interessats en la llengua, literatura i cultura del període. Però, sobretot, pretenem que siga un referent fonamental per als usuaris del Corpus Informatitzat de la Gramàtica del Català Modern, ja que amb la informació que s'ofereix podran conèixer en profunditat el corpus i les dades que inclou.